

AZ IKT-ESZKÖZÖK TANULÁSI ALKALMAZÁSÁNAK ELEMZÉSE – IKT, KONTROLL ÉS KOGNÍCIÓ

Faragó Boglárka
Eszterházy Károly Főiskola

Kulcsszavak: információs és kommunikációs technológiai (IKT) eszközök; kontroll; mérés

Modern társadalmunkban egyre kiszolgáltatottabbakká válunk az információs és kommunikációs technológiai (IKT) eszközöknek. Felmerül a kérdés: kinél van a kontroll? Mi kontrolláljuk eszközhasználatunkat vagy az eszközök tartanak kontroll alatt minket? Az oktatás szempontjából nagy jelentősége van ezen kérdéseknek, ugyanis az IKT-eszközök használata következtében megváltoznak olvasási szokásaink, és bár összességében, valószínűleg, az internet elterjedésével többet olvasunk, a hipertext forma következtében olvasásunk gyakran felületes, nélkülözi a mély gondolatok kialakítását az olvasottakkal kapcsolatban (Carr, 2010; Maynard, Subrahmanyam és Greenfield, 2005). Az IKT-eszközök konvergenciája következtében az állandó elérhetőség világában élünk, ahol IKT-eszközeink ellenőrzése habituális viselkedéssé válik és az állandó megzavartság állapotában tart minket (Jackson, 2008; Oulasvirta, Rattenbury, Ma és Raita, 2011). Az IKT-használat örökös multitasking viselkedéssel jár együtt, ami nem kedvez az elmélyült figyelemnek, tanulásnak (Judd, 2013). Felmerül a kérdés, hogy az IKT-eszközökre hagyatkozás vagy ezen eszközök kontrollált használata kapcsolatba hozható-e ezen változásokkal. Előadásomban bemutatom az IKT-val kapcsolatos kontroll kérdőívet, amit Rotter (1966) Külső-belső kontroll kérdőíve nyomán dolgoztam ki. Rotter külső kontroll (mikor valamilyen külső tényezőt teszünk felelőssé a velünk történt eseményekért) és belső kontroll (mikor úgy érezzük, képesek vagyunk magunk kontrollálni életünket) dimenziójához hasonlóan az IKT-val kapcsolatos külső és belső kontroll áll kutatásom fókuszában. Előbbi jelenti az IKT-eszközökre hagyatkozást, a kontroll átengedését eszközeinknek, utóbbi az általunk kontrollált IKT-használatot. A kutatás kérdései a következők voltak: (1) Milyen eszközhasználati szokások jellemzőek a magas és az alacsony kontrollal jellemezhető személyekre? (2) Az IKT-használattal kapcsolatos kontrollnak milyen kognitív háttértényezői és következményei vannak? (3) Valóban megjelenik-e a szakirodalomban leírt változás bizonyos pszichikus folyamatokban és kognitív készségekben, és hogyan viszonyul ez az IKT-eszközökkel kapcsolatos kontrollhoz? Kutatásom célja, hogy jobban megértsük az IKT-eszközök által előidézett változások természetét, háttértényezőit, melyek közül egy lehetséges tényező az említett IKT-val kapcsolatos kontroll. A kidolgozott kérdőív a jövőben az oktatás területén lehetőséget adhat a tanulók kontrollált IKT használatának mérésére, melynek segítségével megállapítható, milyen szintű segítséget igényelnek a diákok az iskolában a kompetens IKT-használat előmozdítása érdekében.